

9. Fundacja Solidarności Polsko-Czesko-Słowackiej. Organizacja pożytku publicznego. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.spczs.engo>.
10. Helsińska Fundacja Praw Człowieka. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.hfhrpol.waw.pl/Nprogram2-ru.html>
11. Про громадські об'єднання: Закон Польщі від 07 квітня 1989 р. [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://mostiskeruju.at.ua/news/reestracja_gromadskikh_ob_ednan_u_respublici_polshha/2012-09-06-258.
12. Ustawa z dnia 26 lipca 1991 roku opodatku dochodowym odosob fizycznych. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://isap.sejm.gov.pl/>
13. Ustawa z dnia 15 lutego 1992 roku opodatku dochodowym odosob prawnych. [Електронний ресурс]. – Режим доступу <http://isap.sejm.gov.pl/>
14. Про суспільно корисну діяльність і волонтерат: Закон Польщі від 29 травня 2003 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу <http://www.lawngo>.
15. Europe Agreement establishing an association between the European Communities and their Member States, of the one part, and the Republic of Poland, of the other part. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://eur-lex.europa.eu>

Окуневская Ю.В. АКТИВИЗАЦИЯ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ НЕПРАВИТЕЛЬСТВЕННЫХ ОРГАНИЗАЦИЙ ПОЛЬШИ В 90-Х ГОДАХ XX В. В КОНТЕКСТЕ ГРАЖДАНСКОГО ОБЩЕСТВА

В данной статье исследуются предпосылки и причины активизации деятельности общественных (неправительственных) организаций в Польше 90- х годов в контексте развития гражданского общества.

Основным вопросом данного исследования является изучение роли и места общественных организаций или так называемого «третьего сектора» в польском общества, через призму их влияния на процессы демократизации и реформирования государства, и на установление контактов с ведущими международными организациями.

Ключевые слова: общественные организации, общество, «третий сектор», евроинтеграция, международные фонды, гранды.

Okun'ovs'ka J. V. ENHANCING THE ACTIVITY OF NGOS IN POLAND IN THE 90-S OF THE 20TH CENTURY IN THE CONTEXT OF CIVIL SOCIETY

The article studies the causes and reasons of enhancing the activity of NGOs in Poland in the 90s of the 20th century in the context of civil society development.

The key issue of this research is highlighting the role and place of NGOs and «the third sector» in the Polish society in terms of their influence on the processes of democratization, reforming the state and establishing the contacts with the leading international European organizations.

Key words: NGOs, society, «the third sector», European integration, international funds, grants.

УДК [94:327.5](438) «20»

В.О. Захарчук

СПІВПРАЦЯ З НАТО ТА ПРАГНЕННЯ РЕГІОНАЛЬНОГО ЛІДЕРСТВА ПОЛЬЩІ НА ПОЧАТКУ XXI СТ.

Визначено місце і роль членства Республіки Польщі в НАТО, як одного з основних зовнішньополітичних напрямків безпекової політики держави. А також висвітлено зміст співпраці Польщі з Альянсом та перехід від ролі «споживача» до ролі «творця» безпеки в регіоні та «провідника» до вступу в НАТО інших країн регіону.

Ключові слова: Польща, НАТО, співпраця, політика безпеки, обороноздатність, ЄЗПБ, ЄПБО.

Прагнення Польщі здобути членство в НАТО (Північноатлантичному альянсі) було спричинене, перш за все, негативним історичним досвідом, що пов'язаний із Другою світовою війною та післявоєнною історією, коли в геополітичному просторі Центрально-східної Європи домінував СРСР. Польща розпочала дипломатичну діяльність з метою набуття членства в НАТО після припинення діяльності Організації Варшавського договору в 1991 р. А 12 березня 1999 р. вона стала членом цього політично-військового союзу. Актуальність теми на сьогоднішній день зумовлена новими асиметричними викликами безпеки в регіоні, а досвід

.....
співпраці Польщі із Організацією Північно-Атлантичного Договору розглядається як успішний приклад реалізації державних інтересів у сфері протистояння сучасним загрозам.

Дослідженню співпраці Республіки Польщі із Організацією Північно-Атлантичного Договору питання присвячена значна кількість робіт, зокрема, взаємини Польщі з Альянсом, як один з основних зовнішніх напрямків безпекової політики держави, у своїх працях розглядали такі польські дослідники, як І. Павліковська [1], С. Парцімієс [2], М. Заборовський [3], та інші. Серед праць вітчизняних науковців значно менше досліджень з даної теми, проте, варто виділити серед них праці С. Антонюк та О. Антонюк [4], Н. Буглай [5] та інших, а також часткове відображення це питання знайшло у роботах Я. Тимкова [6] та В. Орлика [7].

Мета статті полягає в тому щоб показати значення співпраці Республіки Польщі з НАТО, як одого з основних напрямків безпекової політики країни, та показати еволюцію від «споживача» до «творця» безпеки на регіональному рівні.

Стратегія безпеки Польщі спирається на такі пункти: членство в НАТО, членство в ЄС, стратегічна співпраця з США. Роки перебування Польщі в Північноатлантичному альянсі зміцнили польські позиції на міжнародній арені в політичному, оборонному та економічному аспектах. Польща використала свою присутність у НАТО для реалізації ідей національної безпеки. Ця проста констатація фактів, по-суті, окреслює три сфери дії: активна участь у прийнятті рішень Альянсу відповідно до польської закордонної політики та безпеки, а також до потреби зміцнення НАТО як гаранта ефективної міжнародної оборони; матеріальний, політичний, військовий та інтелектуальний внесок у НАТО, що сприяє реалізації його завдань; пристосування у багатьох площинах усередині країни з метою забезпечення справної реалізації зобов'язань Альянсу.

На початку ХХІ століття діяльність НАТО розглядалася дещо інакше, ніж це було одразу після його створення, хоча ця організація й надалі залишалася гарантом миру та стабілізації. Для більшості країн-членів ЄС, які також були членами НАТО, Північноатлантичний союз продовжував виконувати роль фундаменту спільної оборонної системи і, незалежно від різниці в позиціях окремих країн чи політиків, продовжував бути корисним для безпеки цілої Європи. Європейська спільнота, не перетворивши Європейський Союзу у безпекову організацію, фактично підтвердила, що майбутня спільна оборона ЄС повинна відбуватися в найтіснішій співпраці з НАТО. ЄС і НАТО могли допомагати одне одному зміцнюватися, уникаючи суперництва. Європейські лідери вбачали потребу тісної співпраці обох структур у багатьох сферах, зокрема в боротьбі з міжнародним тероризмом, організованою злочинністю, кібернетичними загрозами, деградацією навколишнього середовища і пов'язаними з цим загрозами для безпеки, природними катастрофами та іншими, які вимагали кращого партнерства і концентрації у зміцненні ключових видів діяльності ЄС і НАТО [8].

Від часу закінчення «холодної війни» НАТО безперервно змінювало і удосконалювало свої пріоритети. Метою діяльності Альянсу стало пристосування методів та засобів до умов міжнародного оточення, котрі інтенсивно змінювалися, а також найефективніша протидія загрозам і адекватна відповідь на нові виклики. Це вимагало від членів Альянсу проведення постійної адаптації власної політики так, щоб можливою була реалізація поставлених цілей та покращення спільних рішень у сфері безпеки та оборони. Сам процес вироблення консенсусу всередині Альянсу викликав бурхливі дискусії, що подавалося широкій громадськості (у тому числі, науковій) як нормальне явище для структур, до складу яких входять суверенні та демократичні держави, котрі звикли шукати порозуміння шляхом дискусій та відкритого представлення власних позицій [8].

З урахуванням історичного досвіду і географічного положення головним мотивом прагнень Польщі набути членства в НАТО, перш за все, було бажання стати «споживачем» безпеки, яку забезпечує ця організація. Ця настанова й після вступу формувала позицію частини польських політиків, котрі більше уваги приділяли збереженню тих функцій НАТО, які гарантували оборону, ніж тих, завдяки яким НАТО могло стати інструментом польської зовнішньої політики [9, с. 359-360].

Проте Політика безпеки Республіки Польщі після вступу в НАТО значно еволюціонувала і визначалася прагненням перейти від ролі «споживача» безпеки до ролі «творця» безпеки в європейському регіоні, бажанням спеціалізуватися в НАТО на формуванні політики, і водночас зміцнити свої позиції всередині організації, зокрема, через участь

Республіки Польщі у миротворчих місіях, та реалізацію політики серед держав Східної Європи, які прагнуть набуття членства в НАТО і ЄС, в якості «провідника» до цих організацій. Варто наголосити, що Польща знайшла свою політичну нішу в ЄС та НАТО у формуванні їх східної політики, водночас посилюючи власний вплив в регіоні [7, с. 47-48]. Цей елемент, що сильно вплинув на її зовнішню політику, виник з того, що Польща має відчуття «спільності долі» з державами, які борються за незалежність чи суверенітет, який вони втратили, внаслідок повоєнних поділів Європи [7, с. 49]. Джерелами цих емоцій є також географічне положення, культурні зв'язки, спільна історія Литви, України і Білорусі, знання ментальності суспільств цього простору, мовна спорідненість, досвід переживання спільних подій (часто трагічних). Це сильно розвинене почуття «спільності долі» з державами регіону в політиці Польщі паралельно співіснує з ідеєю політичного лідерства в регіоні і трансляції знань про Східну Європу до НАТО і ЄС [3, с. 151].

На антитерористичній конференції 6 листопада 2001 р. Президент Республіки Польщі А. Квасневський переконував, що завдання Польщі у світі після 11 вересня полягають у тому, щоб «керувати введенням держав Східної Європи у західний табір і переконати Захід у необхідності прийняття цих країн» [10, с. 19-20]. За цим криється переконання польської еліти і суспільства загалом, що Польща, з огляду на свою історію, внесок у повалення комунізму і приклад вдалої системної трансформації, найбільше гідна цієї ролі. Вона прагне вивільнити регіон з-під неоімперських впливів Росії та покласти край російській експансії, створивши за східними кордонами Польщі «демократичний кордон» держав. У цій концепції Польща виконує роль адвоката інтересів України, Білорусі, а раніше і Литви в Європі і «наставника» цих держав у здійсненні внутрішніх реформ. Політична та дипломатична еліта держави вважає, що Польща має стати регіональним лідером, чи навіть «наддержавою» [2, с. 328].

Польща активно підтримувала і підтримує розширення НАТО, що відповідає її ключовим інтересам. По-перше, воно є відповіддю на потребу безпеки країн Центрально-Східної Європи, які добре зрозумілі у Польщі. По-друге, це ще один крок до зміни політичного поля регіону і до зміцнення та стабілізації становища Польщі [11, с. 6]. І врешті, розширення НАТО – якщо в остаточному підсумку воно відбудеться згідно з польськими очікуваннями – розширить можливість реалізації польських інтересів у регіоні. Отже, хоч польська дипломатія офіційно підтримувала прагнення всіх держав кандидатів до вступу в Альянс, але насправді найбільше політичне значення для неї мали вступ Словаччини та Литви, так само як зараз майбутній вступ України [6, с. 157].

До визначення пріоритетної ролі НАТО у польській безпековій політиці додатково підштовхувала ситуація із формуванням Спільної зовнішньої політики та політики безпеки ЄС – СЗППБ. У військових питаннях ЄС продовжував значно залежати від НАТО, а в кінцевому підсумку – від США. Розбіжності всередині ЄС щодо СЗППБ і її військової складової (Європейської політики безпеки та оборони – ЄПБО), взаємодії та сумісності з НАТО породжували гострі дискусії серед держав-членів і гальмували розвиток II стовпа ЄС [12, с. 393-394], що стимулювало Польщі робити акцент у безпеці на співпраці із НАТО та визнання домінуючої ролі Сполучених Штатів. Таким чином, Республіка Польща створила собі стійкий імідж країни-атлантиста на противагу країнам-європеїстам.

Для Республіки Польщі можливості впливу на формування середовища регіональної безпеки та налагодження тривалих партнерських відносин з державами – членами НАТО у сфері безпеки залежали від вміння правильно визначити свою роль в євроатлантичних відносинах, а також від вагомості її внеску у забезпечення стабільності та безпеки, тобто переходу на позицію «творця» безпеки. Це очікування відповідало загальній тенденції європейської сфери безпеки. Попри те, що Польща мала як можливості, так і бажання перейти від ролі споживача до творця європейської безпеки в XXI столітті, ситуацію ускладнювала суперечність пріоритетів і дуже повільний темп реформ [5, с. 43-44]. А успіх, якого в широкому плані вдалося досягти Польщі в реалізації євроатлантичної політики, її швидка адаптація до політичних вимог, які висувалися до членів НАТО, спричинили те, що можливості Польщі у повній переорієнтації політики безпеки оцінювалися щоразу прискіпливіше [1, с. 36], а сподівання покладалися все більші.

Окрім того, розрив, який виник, між баченням майбутнього – політичними амбіціями лідерства в регіоні; минулим – потребою членства в впливовій організації колективної безпеки, що дбає про своїх членів; і сучасністю – необхідністю залучення потенціалу будь-якої

організації для забезпечення кооперативними методами безпеки третіх держав, породила конфлікт двох перспектив для держави: Польщі як «споживача» і як «творця» безпеки. Його існування розглядали як розмивання ролі Польщі в НАТО, й перешкоджання країні на шляху до повного залучення в процес формування нової системи європейської безпеки, зокрема ЄПБО [4, с. 37-38].

Отже, членство Польщі в структурах НАТО означало, передусім, зміцнення обороноздатності Польщі. Зміни, які відбулися впродовж останніх кільканадцяти років як у НАТО, так і в структурах польської армії, сприяли розвитку політичних функцій Альянсу, а також перебудові його військових здібностей. Головною рисою цих реформ було перенесення акцентів із кількості збройних сил на користь мобільності та сучасності військ. Ці зміни відповідали новим загрозам та еволюції мілітарних завдань Альянсу, які почали охоплювати також операції, що велися у віддалених частинах світу.

Завдяки участі у НАТО Республіка Польща змогла втілювати у життя політику регіонального лідерства і локомотива євроатлантичної інтеграції Центрально-східної Європи. Це допомогло формуванню чіткої зовнішньополітичної ідентичності Польщі та налагодженню відносин із країнами, що були зацікавлені у розвитку Східного виміру європейської політики та зміцненні євроатлантичної складової.

Гарантії безпеки території дали і економічний та соціальний ефект присутності в НАТО. Польська економіка і суспільство набули іміджу стабільного і передбачуваного ринку, котрий дотримується норм міжнародного права та стандартів у сфері прав людини, демократії та вільної торгівлі. Таким чином, польська держава зміцнила сигнал, котрий висилала потенційним інвесторам, заохочуючи їх до довготермінових інвестицій. Польща прагнула бачити Альянс як структуру, яка ефективно встановлює ієрархію своїх цілей та завдань, опираючись на такі цінності як власна ідентичність, стабільність і безпека, а також партнерська співпраця.

Республіка Польща ефективно застосувала переваги членства у НАТО і розвинула свою безпекову політику до рівня, коли її роль і місце «творця» регіональної міжнародної безпеки досягло загального визнання, не дивлячись на активні дискусії з даного питання в польському та європейському політикумі.

Незважаючи на наявність наукових досліджень, більшість із них висвітлюють лише окремі аспекти проблеми. Взаємозв'язок мілітарних, соціальних, економічних та інших факторів співпраці Польщі і НАТО вимагають подальшого вивчення.

ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРА:

1. Pawlikowska I. Europejska polityka bezpieczeństwa i obrony w koncepcjach bezpieczeństwa państw Europy Środkowej / Pawlikowska I. – Warszawa: MON, DPO, 2004. – 51 s.
2. Parzymies S. Orientacja europejska w polskiej polityce bezpieczeństwa / S. Parzymies // Polska polityka bezpieczeństwa 1989–2000 / pod red. R. Kuźniara. – Warszawa: Scholar, 2001. – S. 328-362.
3. Zaborowski M. Polska jako nowy aktor w euroatlantycznej polityce bezpieczeństwa / M. Zaborowski. – Warszawa: Fundacja Centrum Stosunków Międzynarodowych, 2013. – 222 s.
4. Антонюк С., Антонюк О. Інтеграція Республіки Польща до НАТО (1989-1999рр.) / С. Антонюк, О. Антонюк // Університет. – 2009. – № 5. – С. 37-38.
5. Буглай Н. Вступ Республіки Польща до НАТО / Н. Буглай // Університет. – 2013. - № 4. – С. 43 - 44.
6. Тимків Я. Теорія і практика сучасної європейської політики безпеки: приклад 7. Орлик В. Східна політика і процеси євроінтеграції Польщі / В. Орлик // Проблеми міжнародної безпеки: аналітичний огляд. – Січень 2004. – С.47–49.
7. Польщі / Я.Тимків. – Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2011. – 222 с.
8. Бживчи Б. 15 років Польщі в НАТО [Електронний ресурс] / Б. Бживчи // Monitor Wołyński. – Режим доступу: <http://monitor-press.com/ua/extensions/s5-accordion-menu/73-15-rokiv-polshchi-v-nato.html>
9. Polska na arenie. Galop do Kopenhagi // Rocznik strategiczny 2002/2003. – Warszawa: SCHOLAR, 2003. – S. 350 – 371.
10. Bielen S. Paradoxy polskiej polityki zagranicznej / S. Bielen // Studia Europejskie. – 2004. – № 2 (30). – S. 19-20.
11. Longhurst K. Od roli konsumenta do roli producenta / K. Longhurst // Nowy członek „starego» Sojuszu. Polska jako nowy aktor w euroatlantycznej polityce bezpieczeństwa. Warszawa: Fundacja Centrum Stosunków Międzynarodowych, 2002. – S. 61-82.

12. Polska polityka zagraniczna w 2001 roku w poszukiwaniu nowych możliwości // Rocznik Strategiczny 2001/2002. – Warszawa: Scholar, 2002. – S. 374-400.

Захарчук В.А. СОТРУДНИЧЕСТВО С НАТО, КАК ОДИН ИЗ НАПРАВЛЕНИЙ РЕАЛИЗАЦИИ ПОЛИТИКИ БЕЗОПАСНОСТИ РЕСПУБЛИКИ ПОЛЬШИ

Определены место и роль членства Республики Польши в НАТО, как одного из основных внешнеполитических направлений безопасности государства. А также отображено содержание сотрудничества Польши с НАТО и переход от роли «потребителя» к роли «творца» безопасности в регионе и «проводника» к вступлению в НАТО других стран региона.

Ключевые слова: Польша, НАТО, сотрудничество, политика безопасности, обороноспособность, ЕЗППБ, ЕПБО.

Zakharчук V.A. COOPERATION WITH NATO AS ONE OF THE DIRECTIONS OF REALIZATION OF SECURITY POLICY IN THE REPUBLIC OF POLAND

The article defines the place and role of Poland's membership in NATO as one of the main directions of the foreign security policy. It also highlights the content of Poland's cooperation with NATO and the transition from the role of "consumer" to the role of "creator" of security in the region and "guide" in joining NATO for other countries of the region.

Key words: Poland, NATO, cooperation, security policy, defense, CFPS, ESDP.

УДК 94(420)

О.А. Неприцкий

ФОРМУВАННЯ МІЖНАРОДНОГО ІМІДЖУ ДЕРЖАВИ В ЕПОХУ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

В статті показані зміни, що відбулися у формах і методах створення міжнародного іміджу та репутації держави в публічній дипломатії, культурній та економічній політиці наприкінці ХХ – на початку ХХІ століття. Відбулась ліквідація державної монополії на зовнішню політику. Спостерігався перехід інструментарію формування іміджу та репутації із сфер маркетингу, брендингу, публік релейнз. Але, нові підходи набувалися на бар'єри у вигляді стереотипів, міфів, дезінформації, що заважали побудові довірливих відносин.

Ключові слова. Імідж, репутація, бренд, публічна дипломатія, культурна політика, економічна політика.

Наприкінці ХХ століття з'явилися нові сфери наукових досліджень та практик, такі як брендинг територій, національний брендинг, національний маркетинг, промоція. Про імідж держави, що є одним із базових понять та складовою національного брендингу, все частіше почали говорити як про національне багатство, економічний актив, нематеріальну цінність кожної держави.

Проблему формування іміджу країни в умовах глобалізації вивчали фахівці (теоретики та практики) з різних держав світу, оскільки перед всіма державними утвореннями одночасно постало завдання змінювати закордонну політику, спрямовану на формування міжнародного іміджу, у відповідності до вимог часу. Базові дослідження нових умов та методів формування національного іміджу походять із сфери маркетингу та управління. Це, перш за все, праці Ф. Котлера [1] – маркетинголога із світовим ім'ям, с. Анхольта [2] – автора концепції національного брендингу, К. Дінні [3] – одного з ключових фахівців із брендингу територій. В Україні дане питання вивчали Н. Качинська [4], В. Терещук [5] та інші.

Метою статті є дослідити зміни, що відбулися у формуванні міжнародного іміджу держави у зв'язку із глобалізацією та інформатизацією світу наприкінці ХХ – на початку ХХІ століття.

В період глобалізації формування національного іміджу вийшло за межі виключної сфери компетенції державної влади. Суб'єктами міжнародних відносин стали різні інституції, в результаті того, що вони самі вийшли на міжнародний рівень. Даний процес потягнув за собою еволюцію міжнародної політики в сфері управління іміджем держави та промоції закордонно.

В ХХ столітті формування міжнародного іміджу проходило в трьох напрямках: публічна дипломатія, економіка і культура. Наприкінці минулого століття світ зазнав значних змін, і, фактично, кожна із цих сфер запозичила методи і форми роботи із маркетингу, реклами